Číslo jednací: 9 Cmo 100/2026-609

USNESENÍ

(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Ing. Dušana Hrabánka a soudců JUDr. Josefa Holejšovského, Ph.D. a JUDr. Františka Švantnera ve věci

žalobkyně: [osobní údaje žalobkyně]

bytem [adresa]

zastoupená advokátkou JUDr. [jméno] [příjmení]

sídlem Ostrovského 253/3, 150 00 Praha 5

proti

žalovaným: 1. JUDr. [jméno] [příjmení], [datum narození]

bytem [adresa]

zastoupený advokátem JUDr. [jméno] [příjmení]

sídlem Na strži 2102/61a, 140 00 Praha 4

2. Ing. [jméno] [příjmení], [datum narození]

bytem [adresa]

zastoupený advokátem JUDr. [jméno] [příjmení]

sídlem Na strži 2102/61a, 140 00 Praha 4

3. [jméno] [příjmení], [datum narození]

bytem [adresa]

zastoupená advokátem JUDr. [jméno] [příjmení]

sídlem Na strži 2102/61a, 140 00 Praha 4

4. [jméno] [příjmení], [datum narození]

bytem [adresa]

zastoupená advokátem JUDr. [jméno] [příjmení]

sídlem Na strži 2102/61a, 140 00 Praha 4

5. [jméno] [příjmení], [datum narození]

bytem [adresa]

zastoupená advokátem JUDr. [jméno] [příjmení]

sídlem Valentinská 92/3, 110 00 Praha 1

6. Transakta a.s., IČO 00675261

sídlem Lodžská 399/26, 181 00 Praha 8

zastoupena advokátem JUDr. [jméno] [příjmení]

sídlem Na strži 2102/61a, 140 00 Praha 4

7. JUDr. Helena Divišová, IČO 25800426

sídlem Ulrichovo nám. 737, 500 02 Hradec Králové

zastoupená advokátem JUDr. [jméno] [jméno]

sídlem Purkyňova 2121/3, 110 00 Praha 1

o žalobě na určení, o odvolání žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 3. března 2026, č. j. 68 Cm 133/2022-563,

takto:

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 3. března 2026, č. j. 68 Cm 133/2022-563, se ruší a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobou podanou u soudu prvního stupně původně dne 7. 10. 2022 a opravenou naposledy podáními žalobkyně ze 14. 10. 2024 a 10. 2. 2026 se žalobkyně domáhá vůči žalovaným celkem 9 různých určení, mj. i určení, že je akcionářem žalované 6).

2. Návrhem doručeným soudu prvního stupně dne 27. 2. 2026 domáhá se žalobkyně zajištění důkazů, a to originálů dohod o půjčce z 16. 12. 2004, z 11. 8. 2005 a ze dne 6. 10. 2006, dohody o způsobu úhrady půjčky poskytnuté firmou Rephana Reality a.s. panu [příjmení] [jméno] [příjmení], CSc., ze dne 14. 1. 2003 a dodatku č. 1 k uvedené dohodě ze dne 31. 12. 2005 (dále jen„ originály“). Soud má podle žalobkyně uložit žalovaným 1) a 6) a také společnosti Transakta CZ, a.s. v likvidaci, (dále jen„ Transakta CZ“) a jejímu likvidátorovi Advokátní kanceláři KŠ legal s.r.o. (dále jen„ likvidátor“), aby mu originály předložily.

3. Žalobkyně v návrhu uvedla, že rozhodnutí ve věci samé závisí podle ní na posouzení pravosti podpisu zůstavitele JUDr. Ing. [jméno] [příjmení], CSc., zemřelého 15. 9. 2011 (dále jen„ zůstavitel“), na listinách, které měly mj. zakládat převod akcií společností, které byly předmětem dědictví a následných prodejů. Originály těchto listin se nacházejí ve sféře žalovaných. Transakta CZ je v likvidaci a bylo, zatím nepravomocně, rozhodnuto o jejím výmazu z obchodního rejstříku. V souvislosti s jejím výmazem hrozí skartace, archivace nebo jiná forma znehodnocení originálů listin nezbytných pro znalecké zkoumání, a to s ohledem na podjatost a střet zájmů na straně likvidátora. Existuje proto reálná obava, že důkaz nebude možné provést nebo jeho provedení bude podstatně ztíženo. Znalecké zkoumání vyžaduje originály listin, které mají být zajištěny, přičemž pravost podpisů na těchto listinách je zásadní pro to, aby soud mohl zjišťovat existenci právních poměrů, které měly vzniknout na základě právních úkonů popsaných v návrhu.

4. Soud prvního stupně napadeným usnesením návrh na zajištění důkazu zamítl (výrok I.) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok II.). Vysvětlil, že zajištění důkazu je mimořádný postup určený k zabránění zmaření či podstatnému ztížení provedení důkazu. Zajišťovaný důkaz se provádí způsobem předepsaným pro důkaz, o který jde. Institut zajištění předmětu důkazního prostředku je zvlášť upraven pouze pro spory týkající se práv z duševního vlastnictví. Občanský soudní řád podle soudu prvního stupně nezná samostatný institut zajištění důkazního prostředku jako pouhé přednostní převzetí a uschování originálů pro budoucí dokazování, aniž by v režimu zajištění důkazu došlo k procesnímu provedení příslušného důkazu. Soud prvního stupně doplnil, že zajištění důkazu se neprovede, je-li nepochybné, že důkaz, který má být zajištěn, nemůže mít v řízení žádný význam. Žalobkyně však neuvedla, k jakému tvrzení má být sporný důkaz„ použit“ a proč má být zajištěn právě navržený okruh listin. Soud prvního stupně také připomněl, že návrhem na zajištění důkazu nemají být obcházeny procesní nástroje pro opatření listin potřebných pro dokazování, případně pro součinnost při znaleckém dokazování.

5. Proti tomuto usnesení podala žalobkyně odvolání, ve kterém uvedla, že zajištění originálů není účelem samo o sobě, nýbrž nezbytným předpokladem znaleckého posudku originálů podpisů zůstavitele, neboť bez originálů nelze posudek odborně provést. Soudu prvního stupně vytkla, že Transaktu CZ a likvidátora neoznačil jako účastníky řízení. Pravost podpisu zůstavitele na originálech listin, na jejichž základě byla žalobkyně nucena převést akcie„ společnosti“ je klíčová pro rozhodnutí sporu o určení akcionářského podílu a dědických nároků. Standardní prostředky neřeší podle žalobkyně bezprostřední ohrožení originálů zánikem Transakty CZ bez právního nástupce. Soud prvního stupně neposoudil návrh žalobkyně podle jeho skutečného obsahu. Zajištění důkazu podle § 78 a § 102 o. s. ř. nevyžaduje, aby důkaz byl proveden okamžitě. Důležité je zabezpečit listiny před nenahraditelnou ztrátou. Žalobkyně navrhla, aby odvolací soud napadené usnesení změnil tak, že návrhu na zajištění důkazu vyhoví.

6. Žalovaní 1) až 4) a 6) se ve svém vyjádření ztotožnili s napadeným usnesením. Upozorňují, že podle § 129 odst. 1 o. s. ř. se důkaz listinou provádí tak, že se listina nebo její část přečte nebo sdělí její obsah, případně se účastníkům předloží k nahlédnutí, nikoli tak, že se důkaz opatří a uschová. Uschování listin požadované žalobkyní nelze provést postupem podle § 78 odst. 1 o. s. ř. Žalovaní upozorňují, že řízení bylo zahájeno už v roce 2022 a že žalobkyně podala řadu jiných návrhů, v nichž se domáhá v podstatě téhož. Žalobkyně se dlouhodobě pokouší oddálit výmaz Transakty CZ z obchodního rejstříku. Žalobkyně stále nebyla schopna vymezit, ke kterému z žalobních petitů a tvrzení má být zajišťovaný důkaz použit. Žalobkyně byla soudem opakovaně poučována, a to nadměrně a bez úspěchu. Transakta CZ ani likvidátor nejsou účastníky řízení. Žalovaní 1) až 4) a 6) navrhli potvrzení napadeného usnesení.

7. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací po zjištění, že odvolání bylo podáno včas osobou k tomu oprávněnou, přezkoumal napadené usnesení a dospěl k závěru, že odvolání je důvodné.

8. Podle § 102 o. s. ř. po zahájení řízení může soud i bez návrhu zajistit důkaz, je-li obava, že později jej nebude možné provést vůbec nebo jen s velkými obtížemi (odstavec 2). Ustanovení § 75, 75a, 75b, 75c, 76, 76c, 76d, 76e, 76f, 76g, § 77 odst. 1 písm. b) až d), § 77 odst. 2, § 77a a § 78 odst. 3 se použijí obdobně (odst. 3 věta druhá).

9. Podle § 78 odst. 3 o. s. ř. zajištění důkazu provede předseda senátu způsobem předepsaným pro důkaz, o který jde. Není-li tu nebezpečí z prodlení, mají účastníci ve věci samé právo být přítomni u zajištění důkazu.

10. Podle § 127 o. s. ř., závisí-li rozhodnutí na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, vyžádá soud u orgánu veřejné moci nebo osoby, která disponuje potřebnými odbornými předpoklady, odborné vyjádření. Jestliže pro složitost posuzované otázky takový postup není postačující nebo je-li pochybnost o správnosti podaného odborného vyjádření, ustanoví soud znalce. Soud znalce vyslechne; znalci může také uložit, aby posudek vypracoval písemně. Je-li ustanoveno několik znalců, mohou podat společný posudek. Místo výslechu znalce může se soud v odůvodněných případech spokojit s písemným posudkem znalce (odstavec 1). Účastníkovi, popřípadě i někomu jinému, může předseda senátu uložit, aby se dostavil ke znalci, předložil mu potřebné předměty, podal mu nutná vysvětlení, podrobil se lékařskému vyšetření, popřípadě zkoušce krve, anebo aby něco vykonal nebo snášel, jestliže to je k podání znaleckého posudku třeba (odstavec 4).

11. Podle § 129 o. s. ř. důkaz listinou se provede tak, že ji nebo její část při jednání předseda senátu přečte nebo sdělí její obsah, případně předloží účastníkům k nahlédnutí, je-li to postačující (odstavec 1). Předseda senátu může uložit tomu, kdo má listinu potřebnou k důkazu, aby ji předložil, nebo ji opatří sám od jiného soudu, orgánu nebo právnické osoby (odstavec 2).

12. Podle § 42 odst. 4 první věty o. s. ř., pokud zákon pro podání určitého druhu nevyžaduje další náležitosti, musí být z podání patrno, kterému soudu je určeno, kdo je činí, které věci se týká a co sleduje, a musí být podepsáno a datováno.

13. Podle § 43 o. s. ř. předseda senátu usnesením vyzve účastníka, aby bylo opraveno nebo doplněno podání, které neobsahuje všechny stanovené náležitosti nebo které je nesrozumitelné nebo neurčité. K opravě nebo doplnění podání určí lhůtu a účastníka poučí, jak je třeba opravu nebo doplnění provést (odstavec 1). Není-li přes výzvu předsedy senátu podání řádně opraveno nebo doplněno a v řízení nelze pro tento nedostatek pokračovat, soud usnesením podání, kterým se zahajuje řízení, odmítne. K ostatním podáním soud nepřihlíží, dokud nebudou řádně opravena nebo doplněna. O těchto následcích musí být účastník poučen (odstavec 2).

14. Zajištění důkazu představuje samostatný procesní institut odlišný od předběžného opatření. Na návrh na zajištění důkazu se proto, na rozdíl od návrhu na nařízení předběžného opatření, nepoužije § 75a o. s. ř. Neobsahuje-li návrh stanovené náležitosti, nebo je nesrozumitelný nebo neurčitý, postupuje soud podle § 43 o. s. ř; k neopravenému návrhu nepřihlíží, neboť nejde o podání, kterým se zahajuje řízení (srov. Levý in: Svoboda, Smolík a kol. Občanský soudní řád. Komentář. Praha: C. H. Beck 2024, k. § 78 marg. č. 3).

15. Účelem zajištění důkazu je zabránění stavu důkazní nouze, hrozí-li, že důkazní prostředek, jímž má být proveden důkaz, se stane v době, kdy by byl při běžném průběhu řízení proveden, nedostupným, případně bude změněn tak, že ztratí vypovídací schopnost (svědek ve vážném zdravotním stavu, který ohrožuje jeho život nebo schopnost vypovídat; věc, která má být ohledána a očekává se její zničení nebo změna, ale také listina ohrožená ztrátou, zničením nebo nedostupností). Zajištění důkazu se provádí stejně, jako při jeho standardním provedení, tj. svědek se vyslechne, věc se ohledá, listina se přečte, sdělí se její obsah nebo předloží účastníkům k nahlédnutí atd. Vyloučeno není ani zajištění důkazu znaleckým posudkem, zejména za situace, kdy ke zjištění stavu ohledávané věci je zapotřebí odborných znalostí (např. zjištění technického stavu budovy, která má být stržena nebo naopak opravena). Důkaz je tedy„ zajištěn“ obsahem záznamu nebo protokolu (§ 40 o. s. ř.), který soud pořídil o provedeném důkazu. Zajištění důkazu je výjimkou ze zásady, že dokazování provádí soud při jednání (§ 122 odst. 1 o. s. ř.). Proto literatura dovozuje, že po zahájení řízení lze důkaz zajistit jen tehdy, je-li obava, že jej nebude možné provést při nejbližším možném jednání ve věci samé (cit. komentář, k § 102 marg. č. 9). Vedle toho odvolací soud souhlasí s argumentem soudu prvního stupně, že zajišťovat důkaz není namístě tehdy, je-li z tvrzení účastníků a dosavadního průběhu řízení zřejmé, že takový důkaz nebude mít v řízení žádný význam.

16. Zajištěním důkazu podle § 102 odst. 2 ve spojení s § 78 odst. 3 o. s. ř. se tedy nerozumí opatření a uschování důkazního prostředku, např. listiny, jež má být k důkazu přečtena, věci, která má být ohledána nebo podrobena znaleckému zkoumání, apod. Opatření takového důkazního prostředku je předpokladem zajištění důkazu a soud jej opatřuje postupem podle § 129 odst. 2 nebo § 127 odst. 4 o. s. ř. Uvedená právní úprava (a ani § 102 odst. 4 o. s. ř.) podle odvolacího soudu nevylučují, aby soud v průběhu řízení opatřil listinu ohroženou ztrátou nebo zničením, po nezbytnou dobu ji uschoval u soudu a u nejbližšího jednání soudu jí provedl důkaz, případně za účelem jejího odborného zkoumání ustanovil znalce. V soudní praxi je běžné (a souladné s § 114a odst. 1 písm. e/ o. s. ř.), že se listiny, včetně originálů, vyžadují zejména od třetích osob před jednáním, na němž jimi má být proveden důkaz, zůstávají po nezbytnou dobu uschovány u soudu a majiteli se později vrací.

17. V projednávané věci je sice návrh žalobkyně označen jako návrh na zajištění důkazu, avšak petit návrh nesměřuje k tomu, aby soud zajistil důkaz listinou, tj. aby originály přečetl, sdělil jejich obsah nebo je předložil účastníkům k nahlédnutí, a o tomto úkonu pořídil záznam nebo protokol, nýbrž pouze aby soud zajistil originály listin pro účely zkoumání znalcem z oboru zkoumání ručního písma. Přitom z návrhu ani z odvolání není zřejmé, zda má znalec přezkoumat originály za účelem ověření pravosti podpisů zůstavitele na nich samých, nebo zda mají sloužit znalci jako srovnávací materiál. Tvrzení by tedy odpovídala buď návrhu na zajištění důkazu znaleckým posudkem, nebo návrhu, aby soud v rámci přípravy jednání (§ 114a o. s. ř.) vyzval žalované 1) a 6), Transaktu CZ a likvidátora k předložení originálů za účelem jejich znaleckého zkoumání.

Návrh je tedy vnitřně rozporný, neboť jeho petit nevyplývá z tvrzení, kterými je odůvodněn. Za této situace měl soud prvního stupně postupovat podle § 43 o. s. ř., tj. žalobkyni vyzvat k opravě návrhu a poučit ji, že dokud nebude návrh opraven, nebude k němu přihlížet. Pokud tak neučinil, zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

18. Odvolací soud proto napadený rozsudek podle § 219a odst. 1 písm. a) o. s. ř. zrušil a podle § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř. mu věc vrátil k dalšímu řízení.

19. V dalším řízení soud především vyhodnotí (poté co případně žalobkyni vyzve k doplnění tvrzení, která mají být znaleckým posudkem prokázána, pokud nejsou uvedena již v žalobě), zda je pro výsledek řízení znalecké zkoumání uvedených listin zapotřebí. Je-li tomu tak a je-li obava žalobkyně ze zničení či ztráty listin oprávněná, učiní i bez návrhu některé ze shora uvedených opatření, aby dokazování nebylo zmařeno. S ohledem na dobu trvání řízení a skutečnost, že ještě nebylo nařízení první jednání ve věci samé, zdůrazňuje odvolací soud zásadu, že soud má postupovat v řízení tak, aby věc byla projednána a rozhodnuta co nejrychleji (§ 100 odst. 1 o. s. ř.). Přitom platí, že dospěje-li soud k závěru, že žalobě (návrhu) nelze vyhovět už s ohledem na tvrzení účastníků, není třeba provádět dokazování. Dokazovat také není třeba skutečnosti, které jsou mezi účastníky nesporné (§ 120 odst. 3 o. s. ř.).

20. Pro úplnost odvolací soud dodává, že zamítá-li se návrh na zajištění důkazu podaný v průběhu řízení ve věci samé (§ 102 odst. 1 o. s. ř.), nejde o usnesení, kterým by se řízení končilo, a proto soud v takovém rozhodnutí nerozhoduje o nákladech řízení (§ 151 odst. 1 o. s. ř. a contrario). Pouze za situace, kdy by se řízení o návrhu na zajištění důkazu účastnily i osoby, které nejsou účastníky řízení ve věci samé, rozhodne soud o jejich nákladech řízení.

21. O náhradě nákladů tohoto odvolacího řízení rozhodne soud prvního stupně v konečném rozhodnutí ve věci (§ 151 odst. 1 o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné.

Praha 8. června 2026

JUDr., Ing. Dušan Hrabánek
předseda senátu